

Пліхтяк П.П.,
здобувач наукового ступеня
Науковий керівник: Парпан В.І.
д.б.н., професор,
Український науково-дослідний інститут гірського лісівництва
імені П. С. Пастернака,
kdlhlis@ukr.net

МІКОРИЗУЮЧІ ВИДИ ГРИБІВ ЯЛИЦЕВО-БУКОВИХ ЛІСІВ ПОКУТСЬКИХ КАРПАТ

Гриби є важливою складовою гетеротрофного блоку всіх природних екосистем, оскільки разом з мікроорганізмами і безхребетними беруть активну участь у кругообігу органіки в природі. Надалі слабо дослідженою є роль мікоризи у житті деревних рослин, хоча вона є вирішальною під час вегетації і фотосинтезу, оскільки саме грибниця доставляє найбільшу кількість води дереву та утворює симбіотрофічні зв'язки з ним. Слабо досліджена, проте абсолютно очевидна важлива роль мікоризи у процесах відновлення деревостану, у тому числі після рубок. Досліджуючи поновлення бука і ялиці в Покутських Карпатах після вибіркової рубки, ми фіксували плодові тіла макроміцетів на пробних ділянках, для того, щоб встановити мікоризоутворюючі для бука і ялиці види грибів, які у майбутньому допоможуть відновити лісове середовище у господарських лісах.

Більшість мікоризоутворювачів бука належить до відділу Basidiomycetes, Amanitaceae, Boletaceae, Russulaceae і Cortinariaceae. Існує твердження, що до найефективніших мікосимбіонтів бука відносяться гриби з родів *Hebeloma* і *Boletus* (Le Tacon, 1981). практично облигатними симбіонтами бука є *Coprinus picaceus* (Bull.) Fr., *Hebeloma crustuliniformae* (Bull.: St. Amans) Quel., *Pholiota lenta* (Pers.) Singer, *Lactarius blennius* (Fr.) Fr., *L. fuliginosus* Fr., *L. subdulcis* Bull., *L. vellereus* (Fr.) Fr., *Russula nigricans* (Bull.) Fr., *R. vesca* Fr., *R. olivacea* (Schff.: Seer.) Fr., *R. delica* Fr., і *R. emetica* Fr., *Cortinarius dibaphus* Fr., *Inocybe lanuginosa* (Bull. ex Fr.) Kummer, *Tricholoma columbetta* (Fr.) Kummer, *T. portentosum* (Fr.) Quel., *T. rutilans* (Schff.: Fr.) Sing, *T. saponaceum* (Fr.) Kummer і *T. virgatum* (Fr.: Fr.) Kummer (Rudawska, 1990). Ялиця біла, як і бук, розвиває облигатні мутуалізми з ектомікоризними грибами, і цей симбіоз відіграє значну роль у виживанні та зростанні дерев. Види мікоризних грибів, характерні для ялиці, дуже специфічні. Серед них *Xerocomus subtomentosus* (L.: Fr.) Quel., *X. chrysenteron* (Bull.: St. Amans) Que', *Xerocomellus pruinosus* (Fr. & Hök) Šutara, *Lactarius salmonicolor* R. Heim & Leclair, *Tomentella stuposa* (Link) Stalpers, *T. terrestris* (Berk. & Broome) M.J. Larsen, і *T. albomarginata* (Bourdot & Galzin) M.P. Christ., *Lactarius camphoratus* (Bull.) Fr., *L. aurantiacus* (Pers.) Gray, і *L. rufus* (Scop.) Fr., *Laccaria amethystina* Cooke і *L. laccata* (Scop.) Cooke (Rudawska, et al., 2016). У літературі підкреслюється той факт, що деякі види одночасно характерні і для бука, і для ялиці. Це, зокрема, *Amanita citrina* (Schff.) S.F. Gray, *Russula mairei* Singer, *R. fellea* (Fr.) Fr. і *R. ochroleuca* Fr.. У процесі досліджень на пробних ділянках було зафіксовано 91 вид макроміцетів різних екологічних груп (рис. 1), видовий склад яких змінювався у залежності від кліматичних умов та термінів після проведення рубки.

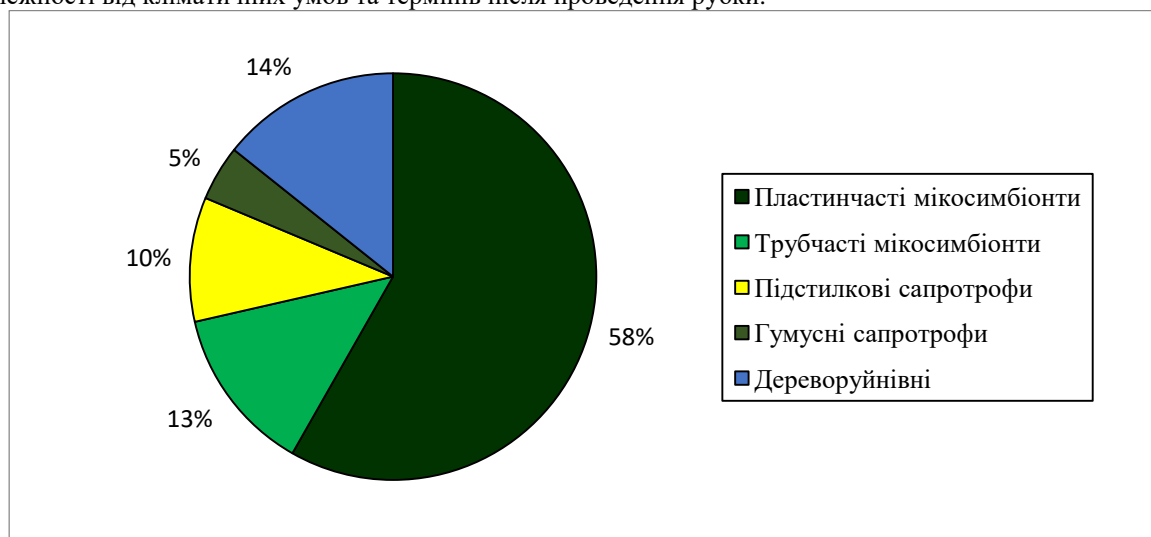

Рис. 1. Екологічні групи грибів у ялицево-буккових лісах Покутських Карпат

На дослідних ділянках за період спостережень відмічено знахідки рідкісних видів грибів – *Strobilomyces strobilaceus* (Scop.) Berk., *Grifola umbellata* (Pers.) Pilát, *Butyriboletus appendiculatus* (Schaeff.) D.Arora & J.L.Frank in Backlund, занесені до Червоної книги України (2009).